

Ο ΛΑΖΑΡΟΣ

«Καὶ δὲ Ἰησοῦς ἔκλαυσεν!...» (Ἐθαγγέλιον Ἰωάννου XI, 35)

Ο Λάζαρος είχε πεθάνει πρό τωσσάρων ήμερων καὶ τὸ κορμί του φαντισμένο μὲ ἄλλον καὶ μῆρα ἀναπαιώναν πνιὰ μέσα στὸν τάφο του.

Όταν η άδεληρή του ή Μάρθα, υπό πλεύση μετανάστης
διώζοταν, έμετρε δύτες, δις μακρινά άπω τη Βρετανία, είχε κάνει την
έμπραστην του όχι δύσκολη, έτρεψε σάν τρελλή για νά τὸν συναντήσῃ
ένδικ ή Μαζία, γιλήνηα μέσα στην θάλασσα της, χωρὶς αὐτήν την ζητάντα άπω
μανένα νά τὴν παρηγορήσῃ, έμεινε μέσα σε θάλια πέρα της, μάνταντας τις
στινέντων μεριών της παρελθόντες...

Μόλις ή Μάρθα είδε στό δρόμο από μακριά τὸν Ἰησοῦν, ταῦτα φώναξε :

— Διδάσκαλε!... Διδάσκαλε!... Αν είχας μαίνεται κακά μας, ο
άδειλφός μου δέν θα πέθαινε!

— Ἐγώ είμαι ἡ Ἄνατολη
κ' ἡ Ζωὴ ἐπὶ τῆς ἀπάντειας τότε ὁ
θεάνθρωπος. Πήγανε νὰ πάσσει
τὴν δάσσληθή σου τὴ Μαρία κ' ἔ-
λλατε νὰ μὲ συναντήσετε στὸν τά-
φῳ τοῦ Λαζάρου.

Μόλις ἀκοίστε τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ἡ Μάρθα χωρὶς νὰ πῆ τίποτε ἄλλο, ἔτρεξε στὸ σπίτι της· Ἐκεῖ, πήδης τὴν ἀδελφὴν της καὶ διαυθύνθηκε πορὸς τὸ σπήλαιο διοικούταν θαμένος δὲ Λάζαρος. Πολλοί γνωστοὶ τους, καθὼς καὶ μερικοὶ περιέργοι, τίς συνάδευσαν. Μά μόλις φτάσανε στὸ σπήλαιο, δόλο στάθικαν κατάπληκτοι. Εἶδαν δοριό πορὸς στὴν πέτρα, ποὺ ἔφορες τὸν τάφο τὸ Χριστὸν νὰ κλείῃ! Οι στόχοι μερικοὶ είπαν τότε:

— "Αν δ Χωιστός ἀγαποῦνται στάληθεν τὸ Λάζαρο, γιατὶ δὲν τὸν ἔκπτεν καλά, δύος τόσους ἀλλούς, ἀλλὰ τὸν σφῆσα νῦν πεπάνυ :

^{ντι} Ἀσέως δὲ Κύριος, δὲ δοποὶς
διάβατε μέσα στὴ σκέψη τους,
τοὺς εἴτε νῦν τὰ τραβήξουν τὴν πέ-
τρα που ἔφατε τὸν τάχον, ἐνδι-
συγχρόνως τὰς ὑπώσεις τὰ χέρια του
πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔρχεται νά
ποιεῖται :

— Πάτερ, ἐλεγε, Σὺ ἔξουσιά-
τος τὰ πάντα !...

Και ἔπειτα ἐφνάνεται δυνατά :
·Δάζαρε... Λάζαρε...!...

Άμεσως μι' ἀνταρχύλα πέρα-
σε οδοί ἑκάτιο τὸ πλῆθος ποὺ
στριμωγνόταν γύρῳ του, κι' ὅλοι
ἕλλεισαν θαυμαπομένοι τὰ μόδια
τους μαρδούς στὸ θέαμα ποὺ ἀν-
τικυριαπήν...

Είδαν γ' ἀνεβαίνη ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἀνοικτοῦ τάφου δ. Λάζαρος ζωντανός, μὲ τὰ πόδια του δεμένα ἀκόμη μὲ τὶς λουσιόδες τοῦ σαβάνου του !

— "Οποιος πέθανε θά ξήσῃ !
είτε τότε μὲ τόνο σοβαρό δ' Ιη- •H 'Ανά-
(Ἐργον τοῦ μαγάλου Ἱταλοῦ)

σούς.
Τόσος ήταν ό χρυσαμούς, τόση ήταν ή καρά, ώστε δύο ἐκείνη τὸ πλήθος γονάτιος μὲ σειρὴν γύρω ἀπὸ τὸν Ἱη τοῦ. Οἱ μῆτραι τοῦ παρουσίᾳ λίανσιν μὲ ἑπτατοσύνη τὰ δρυγοτά παιδιά τους γὰρ να τὰ θεαπεύσουν, ἐνώ παντούς διεκήρυξαν μὲ δυνατὴ φωνὴ διτε Προφήτες αὐτὸς σ' ἀλλήσσει τὰν μεγάλος.

"Η Μάρθα και η Μαρία, μέσος στη χαρά που είχαν ξαναβρή τα πεθαμένα αδελφά τους, δένε έκχοντας να υπάρχουν και να προσωπούν δύο τρεις φορές." Εγγένειον τούς τρεις φέρει ξαναδέσθιται.

— Θά Σὲ προσκυνούμε καὶ θὰ Σὲ υπηρετούμε σ' δὴ μας τῇ ζωῇ
ἔλεγε ἡ Μάρθα, γιατὶ ἐνδικαίαγε μαι ὑφηγούσαμε ως τώρα, Σὲ
μᾶς δικαιεῖ καὶ πάλι εὐτυχισμένες.

'H Maq̄la, σιωπηλή, ἔκρυψε μέσ' στὰ μακριά μαλλιά της, τὸ δ

·Η Ἀνάστασις τοῦ Λιζάρου

τη τάρα έγραψαν της ήμερουσαν
μοισ είχε παραχωρηθή πριν νυκτόση δέκατη μάγα μέναι και πρὶν άποκ-
μα τα πελλάνη φώτα του δελινού της ζωῆς Ιοκάδου; το πρόσωπό
μου... "Η γαλήνη του τάφου μ' είχε τυλίξει πρό τού μαριού και τον
άδηκόμα η άδιλητης τενων γρητούν μοι παραλόγη το σώμα μου και το
πνεύμαν μου... Τώρα, Είναι με ξανάφερες στην ζωή... Πρέπει λοιπόν
να ξαναρχίσει την έργασία που θέλω να τελειώνει ποτέ και την άδιλητη
πάλη, πάλη έναντιον τενων δλλων άνθρωπων, πάλη έναντιον τού Ι-
δίου του οντού μου... Πρέπει λοιπον νά γιωργού πάλη πόν πυρετώ-
των νέων μάτιδων, την πίκαντα τενων έπιθυμιαν πον δέν πραγματο-
ποιούσται και την άπογοήνευσα τενων ονείρων πον πραγματοποιειθή-
ται... Στάλματα, Κύριε, μη ποιο λόγο νά σού θεριστεί αρχή, έπινομη
μ' άνθρωπης... Οι φίλοι μου ή φτωχές άδελφες μου σ' έπινομη

ΕΝΑΣ... ΤΟΥΡΚΟΣ ΦΙΛΕΔΛΗΝ

Ο ΧΑΣΑΝ ΜΑΝΤΑΔ

‘Η ναυμαχία τοῦ Τασσόμ. Φρικώδες αἰματοκύλιομα. ‘Ο Χασάν συκεφαντεῖται. Τὸ νέον του κατά τῶν Ρωσῶν στὴ Λήμνο. Στην Αλγυπο ταῦ οὐ στὴ Σύρια. ‘Ο ψάφιανισές την ‘Αλβανῶν τῆς Πελεποννήσου. Τὸ ένδιαφέρον τοῦ Χασάν γιὰ τοὺς ‘Ελλήνας. Ο βάντος του.

Συνεχίζουμε σήμερον την ιστορία της περιπτειώδους ζωής του περιφήμου "Οθωμανού... φιλέλληνος Χασάν Μαντάλ.

Μία ἀπ' τις πολλές παραδόσεις πού ὑπάρχουν γι' αὐτόν, ἀναφέ-
ρει οὗτοι μαι κατά τὴν τρομερή ναι μάκια πού διηγηθῆμεις στὸ προ-
γόνιόντος φύλλο, Δ. Χασάν Μαντάλ ἐσώθηκε ἐκ βεβαίου θανάτου ἀ-
πὸ ένος Ἑλλήνα.

Τὴν λεπτομέρειαν αὐτὴν τῆς διτσιώσεως; του τὴν ἀναφέρουν στὸ βιβλίο τους μαὶ οἱ ὀδηγοὶ Δημ., καὶ Νικ. Στεφανόπολεῖ.

“Ἄς ἐπανέβλθουμε δύμας στὴν ἀφῆγην τῆς αἰματηροτάτη· ναυμαχίας μεταξὺ Τούρκων καὶ Ρώσων.

Τά διδού μονηματούσαν πλοιά, μάθου πήραν φωτείν ή μπαρούτο-
θηκές τους, ανανεώσανταν στον άνθρα. Κατόπιν αύτούν οι διαμα-
χόμενοι σπόλαι αποχωρίστηκαν, και δε μεν Ρωσικούς ἀπομακρύνθη-
κε, δε δού Τουρκικούς ἀποτρέψαντα μέσα στὸν δρόμο του Τσεσμέ.
Ο Χασάν, ἀμα ἔθετε τὶς πλήγες του, τρέψει στὸν Καπετάν Πασᾶν
και τοι παρατάνει τὸν κίνδυνο που διατείχουν τὰ πλοῖα τους ἵνα
μείνουν μέσα στὸν σενόν ἐκείνον δρόμο, ἀνάμεσα ὑφάλων και βρά-
χων. Ο Χοζαΐζεν διώμα, μωιζάντας τὸν ἄναυτον τὸν ἀσφαλισμένον
μονάδα στὰ πυροβόλα τῶν φρουρῶν τοῦ Τσεσμέ, δὲν ἀκούει τὴν
συμβούλιο τοῦ Χασάν, ἀλλ' ἀπεντάνεις ἀπηργούιει ἀντοργῆς τὴν
έρδον αὐτῆς πλοιών, ἐξήτησε ἐνίσχυσι απὸ τὸν Ἀλέξανδρο και ἀ-
πέστρεψε τὸν πλοιό της ἀπὸ τὴν επικανονιστικήν.

Στο μεταξύ οι Ράστροι μάνασυντάχτηκαν και τακασκένων παραπλανικά, τά δοτία μηνήνθησαν ένα καιρό νυκτες πρός τὸν Τουρκικὸν στόλο, συνοδεύουσαν μάτω τριά πλούς τῆς γαρυφαλίδος. Οι Ράστροι ουδέχονται νά σφενδνίζουν τα τρία τῶν Τουρκών διάδικτο ξολάζει στα ράν, φλογοφόρων και ἄλλων ἐκρηκτικῶν ὑλῶν τῆς εποχῆς θεινῆς. Σε λίγο, ἔτεραν και ἄλλα Ρωσικά πλούς και ἀρχονταν στρόφιδο πρό, κατά τῶν Τούρκικων πλοίων, ἐνδή ή βομβάρδα ἔρχονται τὶς τρομερῆς τῆς μπόμπες. Τὰ δύο πυρπολικά κυβερνουμένα ἀπό "Αγγλούς Διεύπιστους", ἐκόλλησαν στὴ γραμμὴ τῶν Τουρκικῶν πλοίων και τούς μετέθεσαν τὴ φωτιά. Οι Ράστροι τα δηκταλάζωνται καὶ πανθοχρόονταν ἐπιτηδείον. "Ο Τουρκικός στόλος, πωνωμένος γιὰ τὴ στενότητα τοῦ χφρου, μή μαρφόνταις ν' ἀπομαρχυθῆ, πήρε φωτιά τε-τέ-περα!" Ο κόλπος τοῦ Τοσεμέ θμοατε πρώτον ποταμό, γένεα τῆς κολάσεως, μέσα στὴ δούλων ἀντηχοδηνή ή σταραχτές κραυγής τῶν καιομένων Τούρκων!... Πολλοὶ πέφτανται στὴ θάλασσα νά σιθούν ἀλλὰ δρίσονται τὸ δάνατο ἀπὸ τὶς Ρωσικές σφαῖρες. Τέλος πάλινον φωτιά η μαρφούστηκες τῶν Τουρκικῶν πλοίων, και τρομεροὶ ἀκούγονται κρότοι μέσα στὴ μεγάλη αὐτὴν πυρκαϊά. Σύδερα ἀναμέμπεται ἀπὸ τὰ καιομένα καρβάσια, ἀνθρώποι ποὺ ἔχουνσαν, κομμάτια κρωτηριαμένα σφενδνίζονται σὲ δῆσε τὶς διευθύνσεις!... Τὸ τρομαγόντι θέμα έμπροσθετοὶ ἀπὸ τὴ μάτι τοῦ μεσανθέας ὡς στις 7 τὸ αὐτὸν Ο Τουρκικός στόλος γίγνεται στάχτη, καταστράψημε σὲ

πτοῦν ἐπειδὴ τοὺς ἀνάπτυγες περιπλότερο μὲν

Κ' ἐπειδὴ δὲ Ἰησοῦς; τὸν ἀκουγε σκηνικός, ὁ Λάζαρος συνέχισε
— Ἐκείνος ποὺ ματαροῦ / τα τὸ θάνατο εἰν' ἔκεινοι ποὺ χά-

γούν τούς ἀγαπημένους τους... Τὸ παθάνοντον σὰν τὶς μητέρες οἱ δοτεῖς πλέον; φρεγὲ καταρροῦνται μᾶς γυναικί ποιοντες
καὶ τοὺς πάριν τὸ παῦδι τους... Λιάτι δὲ θάνατος εἰνεὶ γλυκοῖς γάλ-
νεινούς ποιει πεθάνοντιν!... „Εκείνοι ποὺ δὲν τὸν θύλιον εἴλ’ ἔκεινον
ποὺ τὸν φοβούνται, γιατὶ δὲν μπόρουν νὰ μαντέψουν μέσον αἴτης
φρεγάτα σκοτάδια, μὲ τὰ δοπιά τὸν σκεπάζονται ἡ ἀρρωστεία, τὴ γλυ-
κειά τοῦ γαλήνη, τὴν αἰλανία του μαρακούδητα... Κ’ ἐμένα ποὺ πέ-
ρασα τὴ στανη πύλη τοῦ θανάτου, γιατὶ μὲ ξεινάγκασες νὰ γρίζει-
σισα ;... Κόρις, Κόρις, ἀφοῦ μὲ ἀγαπᾶς, γιατὶ μὲ ἀνάστορες ;...

Τότε δὲ Ἰησοῦς, τοῦ δποίου τὰ μάτια ἔμεναν πάντα συλλογισμένα, σήκωσε ἀπάνω τὸν Λάζαρο.

— Φύλε μου, τούτο ψυχαρέστε, συγνωμή! Τά-
πραγμάτως πού μοι είπετε... Γι' αντό και τη στιγμή που πάν
πίσω στη δικιά, ξεκλαμα... Μά τό πλήθος δύν
έκαπαλαβε τη σημα-
σία της δαρδώνω μου... Σ' άναστση, γιατί ό πατέρας μου θάλπη-
ζει ήταν και ή βουλήτης του πατρός Μου είναι σωτηρίες... Ζήσε-
ιτούντων μεν στην διάγητη τις δάσκαλφων σου και μεσ' σ' οδ σεβασμού
τινον φύλων σου...

Και χαρεπάντες τὸ Λάζαρο, χρησί-
καν νὰ προσέξῃ τοὺς μαθητάς του ποὺ
τὸν ἀκολούθωσαν, δῶρας οὗτος θεῖος
ἄγαπτος καὶ τῆς συνάποντας ματέβηκε τῷ
γά το λόφῳ συλλογισμένος καὶ μελαγ-
χολικός, ὅφηντας νὸν κυματίζουν-
διπλες τοῦ οὐρανίων τοῦ ἄναμμασα Διόπ-

τα τοῦ δρόμου...

λίγες ώρες!...

***
Ἐπειτα δὲ τὴν πανωλεθρίαν αὐτήν, ὡς δειλόδε Χοζαμεδίνιν καθη-
σθέντη ἀπὸ τὸ δέξιον του και ἀντί αὐτῶν διωρίστηκε Καπετάν Πα-
σάς ὁ Τζαφέρης. Ἡ θάνατη, κατά δύνατο λογο, ἀνήκε στὸν ἀνδρα-
γαθόντα γενναιό Χασάν, ἀλλ᾽ οἱ ἔχθροι του τὸν εἴλαν συκοφα-
τῆσεν στὸ Σουλτάνο, δι ταχα εἰλε συντελέσει στὴν κάταροφή του
αἰδοὺν ...

Ἐν τούτοις, ὁ Χασάν, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τὴν ἀδικία ποὺ τους γίνηκε, σκέψηται νὰ κάνῃ ἐνα παράτολμο κατώρθωμα, γιὰ ν' ἀποστομώσῃ τους συνοφράντας του..

Μόλις λοιπὸν γνωρεῖται ἀλλὰ τις πληγές του, πήγε στὸν Ἐλίσσαπον, ἐστρατοῦλόγος περὶ 4000 ἀνδρεύσιοι, ἀπὸ τοὺς δοποὶς καθέδρας οἵσες μόνον ἔνα πατέλη καὶ ἔνα καλλι μαρχαῖ καὶ μοπάφασις νάυτρωσὴ τὴν κινδυνεύουσα Λῆμνον, ποὺ τὴν πολυορθρῶσα μὲν ποτὲ μῆνες διὸ "Οὐδὲν μὲν ὅτι σοδόν του καὶ μέποτικαί ἄγνατα.

Ο Χασάν είχε μάθει διτή ή Τουρκική φροντίδα της Αλήμου, έπειτα από άπειρο μοφέντη αντίστοιχο, αναγκάζοτας στις 24 Σεπτεμβρίου 1770 να συνθηκολογήσῃ και διεισπούσταν ως παρό δοθή Θελήσας λοιπον νά τούς προλάβῃ. Αποβιβάστησε άμεσως με το στρατό την επόμενη ημέρα της 27 Σεπτεμβρίου σε μιά έσηνη από την οποία, μπαίνει κρηφτώ στο κάστρο, κατεβάστησε τη λευκή σημάδια της ειρήνης στην πύλη, την κόκκινη της ήμεστην, και διατάξει γενική έξοδο! Οι Ρώμιοι, που δάνειεπέβριμαν είστοιο αιγανθαμάρι, καταλαμβάνονται από πανικό, έγκωμανταίενεπον τά μανόνια τους, τρέχουν απαχτα πρός τη θάλασσα, φίγονταν στα πλοία τους, κύβουν με βία τα σογιούς, και φεύγονταν από τη Δήμο.

"Οταν τὸ ἀνδραγάθιον αὐτὸν τὸ Χασάν γίνηκε γωνσόν στὴν Κωνσταντίνοπολί - έπειτα μάλιστα ἀπὸ τὴν παυλεθία τοῦ Τσερέμ - ἐγένητο μεγάλον ἔνθουσασμόν. Ὁ Χασάν Μαντάλ ἐνεργήθηκε ἐνικού^ηωσε^η, ὡνομάστηκε ἀρχάνγαλος και ἐπιφεύγητη τοῦ στόλου, τὸν δὲ ποὺν ἐγκραυτούθηκε νὰ διαβιάνῃ και μετά τὴν ἀποκαμένων τοῦ Θεοτικοῦ στόλου ἀπὸ τὸν Αἰγαίον. Ὁ Χασάν Πασᾶς εἶχε φάσει πειά στὸν κο-λοσσανα τῆν δόξην του. Κάποτε πέραν γεννήθη αὖτις τις φυλακές τοῦ Σεργαίου είπε στὸν ὑπασπιτό του :

— Νό θάδ μέσα με είχε ρέει μιά φορά ό φθύνος τών έχθρων μου! ...

“Ο Χαλάνη Πασᾶς χατά τὸ δάρκεντα τῆς κανο-

Ο Αχαρνών πλάους κατά την ομάδην της γνωστής χίας του ἔφερες απουδούτες μεταρρυθμίσεις στὸν Τουρκικὸν στόλο, στὴν κατασκευὴ τῶν πλοίων κα-

στην Επαλδευσι τῶν δέικματικῶν. Στοὺς χριστιανούς απτοίκους σὲ κείνους ποὺ είχαν βροῦθήσει τοὺς Ρώσους, φέοθηκε μὲ μεγάλη ἐπείκια. Κάθε "Ελ-

ληγή πού θά κατέψευσε σ' αὐτόν ἐφορτασθέντο. Κάποιε πού ἔναντις του ήταν στὴν Πόρο δὲ Χασάν ἐγγύως ἦν μορφωτόν νέο, Παριανό, τὸ Νικόλπο Μαυρογένην πού μαλιστὸς σ' πάντες ἔπειτα λόγος. Ο Χασάν τὸν ἔβατιμος, τὸν ἕπος διεμηνῆς τοῦ στόλου καὶ ἀργότερα τὸν ἐπορθίαν σ' αὐτώντα ἀξιώματα τῆς Αἴτωκα τοιούτας. "Υστέρα ἀπό τὸ ἀνδραγάθημα τῆς Λήμνου, δὲ Χασάν Πασᾶς ἤταν ὁ ενοντούμενος τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ τὴν ἀναχώρησι τῶν Ρέθουσσων ἀπό τις Τουρκικές λαζαρεῖς, δὲ Σουλτάνος τοῦ ἀνέσθιτο τὴν καταστολὴ τῆς ἱερεύσθεως στὴν Αίγυπτο καὶ στὴ Συρία. Ο Χασάν ἔφερε σὲ τέλος τὴν ἐκστρατεία αὐτῆν, κατεργώσας τοὺς ἐπαναστάτες, καὶ πήρε ἐπισήμως τὸν τίτλο «Γαζής». "Οταν ἔγιρσι στὴν Κωνσταντινούπολι, στὰ 1779 τοῦ μὲνθεων νέο ἐκστρατεία οἱ Ἀλβανοί είχαν ἀπόθαρσυνθεῖ στὴν Πελοπόννησο καὶ κατατύπωνταν τοὺς κατοίκους. Δέ τις ὑπάκουον πειά οὔτε στὶς διαταγῆς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ εἶχαν γίνει «κράτος ἐν κράτε». Ο Σουλτάνος ἀνέσθιτο στὸ Χασάν να τοῦ διώξῃ ἀπό τὸ Μαρόν. Ο Χασάν βρήκε τὴν εὑναρία νὰ δεῖξῃ μιὰ φορά ἀκόμη τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ στόνδης φίλου του «Ελλήνας, κατέβηκε στὴν Πελοπόννησο ἀπειλής στρατοῦ, καὶ ἀνάγκασε τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ φέγγουν μιῶν ὥρας ἀρχήτερα, σφαγίας χιλιάδων, ἐξ αὐτῶν, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐντοπίων Ἐλλήνων δραματιλόν.

Ο Χαάά Μαντλ. 'Ογιοσ πέθαν
στη Σμύρνη, γέρος πεύ, πλοιούσος πα-
τιμώμενος ἀπό τοὺς 'Οθωμανούς κα-
τούν· 'Ελλαγας.